

ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНЕ ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ В ПОДОРОЖНІЙ НАРИСОВІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ М. ТРУБЛАЇНІ

Т. В. Ковальова, канд.наук із соц. комунікацій, доцент;
І. Л. Гаврилюк, канд. наук із соц. комунікацій, доцент
Сумський державний університет,
вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна
E-mail: tatkovalova@gmail.com; havriliuk.inna@gmail.com

У статті розглядаються особливості художньо-образного подання інформації у подорожніх нарисах відомого радянсько-українського письменника, журналіста М. Трублаїні. Наголошується на тому, що творчість М. Трублаїні відбиває загальні тенденції розвитку подорожнього нарису кінця 20-х – початку 30-х рр. ХХ століття. З'ясовано, що художньо-образне подання інформації у нарисовій подорожній публіцистиці М. Трублаїні залежить від провідних на той час когнітивного й пропагандистського видів масової комунікації. Основну увагу нарисовець зосереджує на образах-персонажах, а також пейзажних описах. За їх допомогою він створює реальну картину світу, яким пролягає його шлях як мандрівника. Водночас М. Трублаїні намагається створити «новий» простір, «новий» світ, головний герой якого – «оновлена» радянська людина. Акцентування уваги на описово-інформаційній та описово-пропагандистській складових зумовлює зниження ступеня художнього наповнення подорожніх нарисів М. Трублаїні.

Ключові слова: подорожній нарис, подорожня нарисова публіцистика, М. Трублаїні, художньо-образне подання інформації, портрет, пейзаж, деталь.

Вступ. Кожна епоха визначає жанри-фаворити, відбивається на своєрідності їх жанрових аспектів. Наприкінці 20-х – початку 30-х років ХХ століття особливої актуальності набуває подорожній нарис. Саме він дозволив радянсько-українським публіцистам ознайомити читачів із непізнаним, новим для них світом – як у межах Союзу Радянських Соціалістичних Республік, так і закордонням.

Слід зазначити, що нарис неодноразово ставав предметом досліджень (у тих чи інших аспектах) як українських, так і зарубіжних журналістикознавців, літературознавців. Вивченню цього жанру присвячено праці В. Алексеєва, В. Ампілова, Т. Беневолєнської, О. Глушка, М. Глушкова, Є. Журбіної, В. Канторовича, В. Качкана, М. Кіма, Г. Колосова, М. Стюфляєвої, М. Черепанова та ін. Значну увагу науковці приділили й такому жанровому різновиду, як подорожній нарис. Окремі аспекти функціонування подорожнього нарису розкрито у працях О. Александрова, С. Белькової, К. Валькової, М. Варич, О. Гіленко, Л. Темченко та ін. Зокрема К. Валькова розглядає жанрово-комунікаційні особливості подорожніх нарисів Іллі Ільфа та Євгена Петрова, надрукованих у книзі «Одноповерхова Америка» [3], С. Белькова, М. Варич, О. Гусєва акцентують увагу на розвитку сучасного подорожнього нарису [2; 4; 7], О. Гіленко досліджує подорожню нарисову публіцистику, що була надрукована в різні періоди функціонування журналу «Вітчизна» [5; 6]. Як бачимо, науковці вивчають подорожній нарис у різноманітних аспектах – у творчому доробку окремих авторів, особливості розвитку на певних історичних етапах тощо. Усе це, безумовно, дає розуміння того, як розвивався цей жанровий різновид в українському мас-медійному дискурсі, проте він потребує, на нашу думку, більш детального дослідження та осмислення. Особливо це стосується подорожньої нарисової публіцистики кінця 20-х – початку 30-х років ХХ століття – часу, коли відбувалося становлення радянської журналістики, публіцистики зокрема.

Акцентування уваги на повідомленні про хід подорожі, що було характерною для перших радянських нарисів, та ідеологічній складовій, що стала особливо виразно

виявлятися на початку 30-х років XX століття, вплинули на особливість художньо-образного подання інформації в цьому жанровому різновиді. Дослідження художньо-образного подання інформації в подорожній нарисовій публіцистиці, на нашу думку, *актуальне*, оскільки дає можливість побачити загальні тенденції розвитку вищезазначеного жанрового різновиду в період кінця 20-х – початку 30-х років XX століття. Зокрема це стосується подорожніх нарисів відомого радянсько-українського письменника, журналіста М. Трублаїні.

М. Трублаїні (Микола Петрович Трублаєвський) – один із найактивніших мандрівних журналістів, письменників Радянської України. Враження від експедицій (1927 р. – двомісячна подорож на Далекий Схід, 1930 р. – мандрівка на острів Врангеля в Арктиці), в яких він побував, лягли в основу публіцистичних нарисових книг «До Арктики через тропіки» (1931 р.), «Людина поспішає на Північ» (1931 р.), «Ангара» (1933 р.) та ін. Окрім того, його нариси друкувалися в популярних періодичних виданнях, значна кількість творів і на сьогодні залишається не дослідженою. Нариси М. Трублаїні – це публіцистична проза, яка закарбувала враження мандрівника від побаченого, захоплення легендарними людьми, які освоюють нові землі й простори.

Мета дослідження полягає у визначенні особливостей художньо-образного осмислення інформації у подорожній нарисовій публіцистиці М. Трублаїні.

Об'єкт дослідження – журналістські тексти М. Трублаїні, створені в жанрі подорожнього нарису.

Предмет дослідження – особливості художньо-образного осмислення інформації у подорожніх нарисах М. Трублаїні.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи, серед них: індукції, дедукції, історичний, системно-структурний та системно-функціональний.

Результати й обговорення. Однією з найважливіших категорій, що дає уявлення про художньо-образне сприйняття та відображення публіцистом дійсності, є образ персонажа. Домінування образу спостерігається саме в художньо-публіцистичній групі жанрів. Суттєвою відмінністю художньо-публіцистичних текстів від власне художніх є фактологічна основа образності, оскільки журналістський текст за структурою функціонального призначення покликаний об'єктивно відображати дійсність.

Розгляд художньо-образного відображення інформації ми здійснюватимемо відповідно до схеми, представленої В. Халізовим [11, с. 109–110]. Головним компонентом образної системи науковець називає персонажі, найкрупніші одиниці, які складаються із менших компонентів. До таких компонентів предметної зображальності належать позначення вчинків, рухів, поз, жестів, міміки, діалоги, монологи, портретні, психологічні характеристики, пейзажі, світ речей (предметів). Усі ці компоненти, у свою чергу, складаються із окремих деталей.

Варто зазначити, що подорожні нариси М. Трублаїні насичені системою персонажів. У центрі його розповідей завжди перебуває людина. Проте, зважаючи на головну функцію подорожнього нарису – опис маршруту, система «герой» у цьому жанровому різновиді не має розгорнутого характеру. Основним елементом, за допомогою якого подаються характеристики персонажів, стає деталь.

Деталь у нарисовому творі є ефективним засобом художньої типізації, «це важливий промовистий штрих, подробиця, за допомогою якої автор намагається яскравіше, виразніше відтворити певну картину, подію, образ людини» [8, с. 79]. Усі подробиці та окремі деталі, які журналіст побачив під час подорожі, неможливо передати в подорожньому нарисі. Тому важливим завданням публіциста є відбір і групування найбільш типових і характерних ознак, які в нарисовому тексті виконують свої функції. Без зображальних деталей не можна вималювати портрети персонажів подорожніх нарисів. «Конкретні характерні деталі показують життя не в абстрактних, а в індивідуальних проявах. Окремі, нехай навіть цікаві дрібні

спостереження, тільки тоді знаходять собі місце в нарисі, коли їх пов'язує сила узагальнення» [9, с. 66]. Відзначимо, що характер персонажа яскравіше вимальовується в дії, у вчинках, тому нарисовець повинен змалювати ті вчинки, які б повно розкривали риси характеру його персонажа. У нарисі деталі набувають особливого значення ще й тому, що їх кількість обмежена. Використання в текстах подорожніх нарисів влучних образних деталей найбільш допустиме в портретних та пейзажних описах.

Позначається на образах-персонажах у текстах М. Трублаїні й епоха. Неминучим для радянської публіцистики кінця 20-х – початку 30-х років ХХ століття стає ідеологічне забарвлення.

У зазначений період однією з основних тем була тема розкриття образу «оновленої» радянської людини – будівника соціалістичного майбутнього, який свято вірив в ідеали нового суспільства й був готовий відстоювати їх до кінця, боротися з пережитками минулого. Саме такі образи представлені в нарисовій подорожній публіцистиці М. Трублаїні, де йдеться про заселення, освоєння чи дослідження радянськими людьми віддалених куточків безмежної батьківщини. Щоб розкрити образ «оновленої» радянської людини, М. Трублаїні активно використовував портретні характеристики, описував вчинки героїв, подавав їх пряму мову.

Найбільшу групу творів М. Трублаїні складають подорожні нариси, присвячені учасникам експедицій. У таких творах публіцист знайомить читачів із обов'язками команд, її членами, діяльністю науковців. Участь у важкому полярному поході дала молодому журналістові неоціненний досвід: він ознайомився з буттям полярних дослідників, організацією корабельної служби тощо. Мисливці, моряки, вчені – ті, хто присвятили себе справі освоєння далеких земель. Їхні розмови про політику, культуру, навіть п'яні базікання є точним відображенням суспільного життя кінця 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. Про героїв нарисів М. Трублаїні говорить із неабияким захопленням.

Таким постає, наприклад, у нарисі «Полярні острови» радянський дослідник Арктики, доктор географічних наук Георгій Ушаков: «Той самий Ушаков, що менше року тому, як повернувся з Арктики, де три роки прожив у надзвичайно важких умовах, тепер їхав на Північну Землю, щоб бути її першим мешканцем і першим начальником. Він досліджуватиме ту землю рік, може два, а може й три, а потім?» [Всесвіт. – 1930. – № 25–26. – С. 10]. Це не вигадка автора, про плани на майбутнє він довідався від самого Ушакова: «– Хочу зимувати на полюсі на плавучій кризі. <...> Він розповів, що в нього два варіанти щодо планів на майбутнє: один – пройти вздовж північного берега Азії й зробити його докладний опис, а другий – зимувати на полюсі» [Всесвіт. – 1930. – № 25–26. – С. 11].

У нарисі «Корабель чотирьох назв» М. Трублаїні знайомить читачів із членом екіпажу – Чумаком, який був родом з Поділля: «Його зріст – два метри п'ятнадцять сантиметрів, вага щось пудів шість. У морі з 1908 року. Був водолазом, потім матросом, ... не раз зазірав смерті в вічі... Цей самий Чумак розшукав між підводними балаклавськими скелями рештки «Чорного принца» і знайшов ... золоту англійську монету» [10, с. 83]. Як бачимо, автор вимальовує образ героя-трудівника окремими штрихами. Із багатьох людей він відбирає найцікавіших за вдачею, характером, вчинками і разом із тим типовими для певної професії рисами.

Отже, як бачимо, герої нарисів М. Трублаїні втілюють у собі найкращі риси сучасника. Проте портретні характеристики, втілені в описах зовнішності, характеру, діалогах, монологах тощо, не дають уявлення про внутрішній світ героїв.

Важливою в подорожніх нарисах М. Трублаїні постає проблема людини й природи. Освоєння арктичних просторів – важке випробування, тому журналіст докладно змальовує усі труднощі, небезпеку, які випали на долю членів команди корабля «Федір Літке». Саме це дає можливість підкреслити мужність, силу духу радянських людей й порушити цілу низку морально-етичних проблем: людська

краса, гармонія, дружба, співробітництво, відчуття колективу тощо. Про це йдеться у нарисах «Море-пекло», «Через Індійський океан», «Країна підземного вогню, снігових гір, лісів та ведмедів», «На землі Анкауге», «Серед криги та туманів» й «На межі доступності».

Цікаво, що в подорожніх нарисах М. Трублаїні радянська людина постає сильнішою навіть за сувору природу. Публіцист показує, як труднощі загартовують, випробовують героїв його творів, підкреслює при цьому їхні морально-етичні принципи. Ми бачимо, як формується новий герой – тип радянської людини, образ доброзичливого, відданого товариша, безстрашного, чесного і благородного, міцного духом і силою волі, здатного існувати в нерозривному зв'язку з природою. Наприклад, таким постає герой нариса «На межі доступності» лікар колонії-поселення Микола Петрович Савченко, за сумісництвом – метеоролог. Він так розповідає про нелюдські умови й важку боротьбу з природою: «Четверту добу – хуга... Термометр показував 44,8 С. Всі ці дні, підкопуючись тричі на день, ходжу на станцію. Незважаючи на надлюдський мороз і побоювання задихнутись – спостережень на станції не припиняю» [10, с. 227]. Це людина, яка вселяє віру у здатність долати труднощі, у можливість успішного освоєння Далекої Півночі.

М. Трублаїні не приховує те, що радянським дослідникам Півночі доводиться працювати й жити в нелюдських умовах, проте автор, як і його герої, свято вірить, що всі ці труднощі тимчасові, попереду на них чекає світле майбуття. Це лише в капіталістичному світі може бути нещадна експлуатація, рабська (у буквальному сенсі) праця. Щоб підкреслити важкі умови, М. Трублаїні наводить точні портретні характеристики. Саме за допомогою емоційно містких деталей автор дає зрозуміти значущість виконуваної роботи, і ці деталі в загальній канві твору відіграють неабияку роль у розкритті внутрішнього стану членів команди, роблять образи героїв відчутними, зримими, як, наприклад, у нарисі «Страшніші за чуму»: «Чорні, жажливо худі, нещасні, майже не схожі на людей... Вони працювали цілу ніч... Вони були схожі на мерців... Але п'ятихвістка підіймала ці трупи на ноги» [10, с. 90]. Проте радянські люди, незважаючи ні на що, окрилені мрією побудови комунізму: «Ремонт провадили порядком соціалістичного змагання. На Далекому Сході це, здається, була перша практика такого змагання. Кожен день «Красное знамя» друкувало, так би мовити, бюлетень цього змагання» [10, с. 137].

Торкається М. Трублаїні й такої теми, як закритість радянської людини від світу. Він показує, що проблема «ізоляції» стає важким випробовуванням для радянських людей. Проте публіцист підкреслює лише однією деталлю-реплікою, що саме ізольованість свідчить про те, що радянську людину бояться в усьому світі. Про це йдеться в нарисі «Страшніші за чуму»: «На питання – чому нас не пускають на берег, дістали відповідь: – Більшовики...» [10, с. 87]. Публіцист пише, що морякам дозволено зійти на берег у Стамбулі, а потім аж у Японії. Навіть марними виявилися сподівання членів команди на можливість ступити на землю арабської держави Мокка, що мала договір про дружбу з СРСР [10, с. 105].

Важливу роль у створенні художньо-образного відтворення дійсності в подорожніх нарисах М. Трублаїні відіграють пейзажі. Проте функції цього художнього елемента в текстах вищезазначеної групи дещо обмежені, оскільки він «завжди повинен бути пов'язаний із змістом, з ідеєю твору, а не існувати самостійно, заради краси» [1, с. 62]. Вдале використання пейзажних замальовок дало можливість публіцистові не тільки описати природні багатства Півночі, а й тонко передати всю небезпеку довгого маршруту, показати, як мужність людей, їх духовне єднання сприяло подоланню труднощів. Нарисовець уводить у текст нариса «Полярні острови» пейзажний опис, щоб точно передати час подорожі, простір: «У Полярному морі почалася зима. Над островами Франца Йосифа й Північною Землею востаннє цього року мигонув сонячний промінь і сонце сховалося за обрій на довгі місяці. Білі ведмедиці зійдуть з плавучої криги на берег. Часами темряву порушуватиме полум'я північного саява. Все навколо задубіє, вкриється снігом і кригою» [Всесвіт. – 1930. –

№ 25–26. – С. 11]. М. Трублаїні описує зміни, які відбулися і мають відбутися в природі. Про них він знає зі спостережень тих полярників, які вже були на острові й бачили все на власні очі. Нарисовець не називає місця свого перебування, але за допомогою пейзажу читач уявляє, куди поїхав автор.

Часто змалювання природи переходить у публіцистичний відступ автора. Наприклад, у нарисі «На Білому морі» М. Трублаїні визначив часові й просторові межі, почавши твір розповіддю про плавання у Білому морі криголама «Сибіряков», яке закінчується виходом у Полярне море. Нарисовець не називає дату виходу в море корабля, але повідомляє, що це сталося наступного дня після виходу в море криголама «Седов» (це відбулося 15 липня 1930 р.). Про перехід через Полярне коло читаємо в телеграмах, що були направлені в газету «Комсомолец України»: «Пройшли Полярне коло»; «Льодолам «Сибіряков». 3 серпня. Біля Білого моря зустріли військові судна «Аврора» й «Комсомолец», що роблять учбовий перехід Балтика – Архангельськ» [Червоний шлях. – 1931. – № 3. – С. 112]. Автор, хоч і визначив часові рамки описуваних подій конкретними датами, а пейзаж – точними географічними назвами, все ж особливу увагу звернув на актуальну проблему – винищення тварин: «На квадратний кілометр крижаного простору розташовується кілька тисяч тюленів. Колись перед імперіалістичною війною тюлень зустрічався на всьому просторі цього моря-колби. Але тепер... Розлякали звіра мисливці...» [Червоний шлях. – 1931. – № 3. – С. 104]. М. Трублаїні нагадав читачам і про зниклих тварин: «Морську корову перебито пожадливіми промисловцями, і даремно Редіар Кіплінг у своєму оповіданні малює фантастичний неприступний острів, куди заховалась морська королева» [Червоний шлях. – 1931. – № 3. – С. 105]; і про бездіяльність влади: «Всі наші промисловці розводять руками, бо до цього часу не вжито ніяких заходів, щоб заборонити це злочинне полювання» [Червоний шлях. – 1931. – № 3. – С. 105]. Як бачимо, хронотоп послужив зв'язкою, що об'єднала наведені нарисовцем короткі пейзажні описи й розглянуті актуальні екологічні проблеми, а жанр подорожнього нарисув органічно включив у себе пізнавальні та образні функції.

Отже, у текстах такого типу подорожніх нарисів журналіст зосереджує увагу читача на вирішенні злободенних проблем, а для цього він використовує такий художньо-публіцистичний аналіз дійсності, у якому явища життя, самі факти відібрані й показані в світлі загальнонародних проблем.

Висновки. Отже, аналіз подорожньої нарисової публіцистики М. Трублаїні засвідчує, що його твори виконували, у першу чергу, когнітивну та пропагандистську функції. Основний зміст подорожніх нарисів зосереджувався навколо зображення мандрівки, маршруту, а також залежав не стільки від бажання й можливостей автора, скільки був часто продиктований партійною ідеологією. Саме це суттєво впливало на зниження рівня художньо-образного відображення дійсності в його картинах.

М. Трублаїні звертається до читачів через художні образи. Він намагається яскраво, образно розповісти про події, про людей так, щоб читач міг побачити описане словами.

Важливим елементом подорожніх нарисів М. Трублаїні є портрети людей, з якими автору довелося подорожувати, зустрічатися під час мандрівки. Персонаж у подорожніх картинах М. Трублаїні є відображенням часу, простору, суспільства, дійсності в цілому. Кінець 20-х – початок 30-х рр. ХХ ст. – це період, коли публіцисти цікавилися трудовими звершеннями радянських людей, висвітлювали подвиги першопрохідців, які відкривали нові простори радянської країни. У цей період характерною була чітко виражена необхідність у спрямуванні суспільних інтересів, конструюванні особливого ірреального світу. Нарисовців мало цікавив внутрішній світ героїв, більше уваги приділялося перерахуванню їхніх професійних навиків, умов праці та існування. М. Трублаїні також здебільшого розглядає людину не як психологічний характер, а як носія соціальної чи виробничої функції. У

багатьох подорожніх нарисах журналіста з'являється образ «оновленої» радянської людини – трудівника, який готовий на все заради майбутнього держави. Людина згодна долати труднощі, перешкоди, їхати у віддалені куточки Радянського Союзу, аби працювати на благо країни.

Поширеним художнім засобом у подорожніх нарисах М. Трублаїні є пейзажні описи. Проте картини природи в його нарисах – це не просто окремі зображальні елементи, вони чітко підпорядковані авторській інтенції – радянська людина здатна протистояти природі. Часто пейзажні характеристики М. Трублаїні супроводжує публіцистичними відступами.

ХУДОЖЕСТВЕННО-ОБРАЗНОЕ ПРЕДСТАВЛЕНИЕ ИНФОРМАЦИИ В ПУТЕВОЙ ОЧЕРКОВОЙ ПУБЛИЦИСТИКЕ Н. ТРУБЛАИНИ

Т. В. Ковалёва, канд. наук по соц. коммуникациям, доцент;
И. Л. Гаврилюк, канд. наук по соц. коммуникациям, доцент
Сумский государственный университет,
ул. Римского-Корсакова, 2, г. Сумы, 40007, Украина
E-mail: tatkovalova@gmail.com; havriliuk.inna@gmail.com

В статье рассматриваются особенности художественно-образного представления информации в путевых очерках известного советско-украинского писателя, журналиста Н. Трублаини. Подчеркивается, что творчество Н. Трублаини отражает общие тенденции развития путевого очерка конца 20-х – начала 30-х гг. XX века. Выяснено, что художественно-образное представление информации в очерковой путевой публицистике Н. Трублаини зависит от преобладающих в то время когнитивного и пропагандистского видов массовой коммуникации. Основное внимание очеркист сосредотачивает на образах-персонажах и пейзажных описаниях. С их помощью он создает реальную картину мира, которым пролегает его путь как путешественника. В то же время Н. Трублаини пытается создать «новое» пространство, «новый» мир, главный герой которого – «обновленный» советский человек. Акцентирование внимания на описательно-информационной и описательно-пропагандистской составляющих приводит к снижению степени художественного наполнения путевых очерков Н. Трублаини.

Ключевые слова: путевой очерк, дорожная очерковая публицистика, М. Трублаини, художественно-образное представление информации, портрет, пейзаж, деталь.

THE ARTISTIC REPRESENTATION OF INFORMATION IN TRAVEL ESSAY JOURNALISM OF M. TRUBLAINI

T. Kovaliova, Candidate in Social Communication;
I. Havryliuk, Candidate in Social Communications
Sumy State University,
2, Rymaskoho-Korsakova St., Sumy, 40007? Ukraine
E-mail: tatkovalova@gmail.com; havriliuk.inna@gmail.com

The peculiarities of the artistic representation of information in travel essays of the famous Soviet-Ukrainian writer and journalist M. Trublaini are considered in the article. It is emphasized that M. Trublaini's work reflects the general tendencies of development of travel essay of the late 20's - early 30's of the XX century. It was found that the artistic representation of information in M. Trublaini's travel essays depends on the leading cognitive and propagandistic types of mass communication at that time. The essayist focuses on character-images, as well as landscape descriptions. With their help he creates a real picture of the world through which his path lies, like a traveler. At the same time, Trublaini tries to create a "new" space, a "new" world, whose main character is the "renewed" Soviet man. The emphasis on descriptive-informative and narrative-propaganda components leads to a decrease in the degree of artistic filling of travel essays by M. Trublaini.

Key words: travel essay, travel essay journalism, M. Trublaini, artistic representation of information, portrait, landscape, detail.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеев В. А. Очерк : спецкурс для студ. заочн. отделения / В. А. Алексеев. – Л. : Изд-во Ленингр. ун-та, 1973. – 83 с.
2. Белькова С. В. Жанрова природа рисує як предмет дослідження сучасного журналістознавства / С. В. Белькова // Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2012. – № 4. – С. 40–45.
3. Валькова К. Г. Жанрово-комунікаційні особливості книги подорожніх нарисів Іллі Льфа і Євгена Петрова «Одноповерхова Америка» : дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук із соц. комунік : спец. 27.00.04 «Теорія та історія журналістики» / К. Г. Валькова. – Одеса, 2017. – 252 с.

4. Варич М. Тенденції розвитку жанру подорожнього нарису (на прикладі публікацій сучасної преси туристичного спрямування в Україні) / М. Варич // Журналістика : наук. зб. / за ред. Н. М. Сидоренко. – К. : Ін-т журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2013. – Вип. 12 (37). – С. 58–66.
5. Гіленко О. І. Подорожні нариси 50–60-х років на сторінках журналу «Вітчизна» [Електронний ресурс] / О. І. Гіленко. – Режим доступу : http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1027/content/gilenko.pdf.
6. Гіленко О. Особливості подорожніх нарисів у журналі «Вітчизна» (1990–1999) / О. Гіленко // Журналістика : науковий збірник / за ред. Н. Сидоренко. – К. : Інсти тут журналістики КНУ імені Тараса Шевченка, 2012. – Вип. 11(36). – С. 97–104.
7. Гусєва О. Сучасний подорожній нарис: особливості трансформації старого жанру / О. Гусєва // Вісник Львівського університету. Серія : Журналістика. – 2014. – Вип. 39. – С. 221–226.
8. Здоровега В. Мистецтво публіциста : Літературно-критичний нарис / В. Здоровега. – К. : Рад. письменник, 1966. – 174 с.
9. Колосов Г. Очерк и жизнь / Г. Колосов. – Алма-Ата : Казахстан, 1966. – 120 с.
10. Трублаїні М. П. Твори : в 4 т. / М. П. Трублаїні. – К. : Молодь, 1055 – 1956. – Т. 4 : Нариси. Статті і рецензії. Листи. – 1956. – 599 с.
11. Халізев В. Е. Теория литературы : учеб. / Халізев В. Е. – М. : Высш. шк., 1999. – 398 с.

REFERENCES

1. Alekseev, V. A. (1973). *Ocherk: spets. Kurs dlia studentov zaochnogo otdeleniia* [Essay: special course for correspondence students]. Leningrad, Soviet Union: Izdatelstvo Leningradskogo universiteta.
2. Bel'kova, S. V. (2012). Zhanrova pryroda narysu yak predmet doslidzhennia suchasnoho zhurnalistykoznavstva [Genre nature of the essay as a subject of research in contemporary journalism]. *Derzhava ta regiony. Seriya : Social'ni komunikatsii*, 4, 40–45. Zaporizhzhya, Ukraine: GU «ZIDMU».
3. Val'kova, K. G. (2017). *Zhanrovo-komunikatsiini osoblyvosti knyhy podorozhnikh narysiv Illi Il'fa I Yevhena Petrova "Odnoverkhova Ameryka"* [Genre and communicative features of travel essays by Illya Ilf and Yevgeny Petrov "One-story America"]. Candidate thesis. Odesa, Ukraine.
4. Varych, M. (2013). Tendentsii rozvitku zhanru podorozhniogo narysu (na prykladi publikatsii suchasnoi presy turystychnoho spriamuvannia v Ukraini) [Trends in the development of the genre of traveling essay (on the example of publications of the contemporary tourism press in Ukraine)]. *Zhurnalistyka*, 12 (37), 58–66.. Kyiv, Ukraine: In-t zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka.
5. Gilenko, O. I. (n.d.). *Podorozhni narysy 50-60-kyh rokiv na storinkakh zhurnalu "Vitchyzna"* [Travel essays of the 50s and 60s on the pages of the magazine "Vitchyzna"]. Retrieved from http://www-philology.univer.kharkov.ua/nauka/e_books/visnyk_1027/content/gilenko.pdf
6. Gilenko, O. 2012. Osoblyvosti podorozhnikh narysiv u zhurnali "Vitchyzna" (1990-1999) [Peculiarities of travel essays in the magazine ""Vitchyzna"" (1990-1999)]. *Zhurnalistyka*, 11 (36), 97–104. Kyiv, Ukraine: In-t zhurnalistyky KNU imeni Tarasa Shevchenka.
7. Guseva, O. (2014). Suchasnyi podorozhnyi narys: osoblyvosti transformatsii staroho zhanru [Modern travel essay: features of the transformation of the old genre]. *Visnyk L'vivskogo universytetu. Seriya : Zhurnalistyka*, 39, 221–226.
8. Zdorovega, V. (1966). *Mistetstvo publitsista: literaturno-krytychnyi narys* [The Art of a Publicist: A Literary and Critical Essay]. Kyiv, Soviet Union: Radynskiy. Pys'mennyk.
9. Kolosov, G. 1966. *Oxherk y zhizn* [Essay and life], Alma-Ata, Kazaxstan.
10. Trublayini, M. P. (1956). *Sketches. Articles and Reviews. Letters* (Vol. 4, pp. 1055–1956). In M. P. Trublayini, *Works* (Vols 1-4). Kyiv, Ukraine: Molod'.
11. Halizev, V. E. (1999). *Teoriia literatury* [Theory of literature]. Moscow, Russia: Vysshiaia shkola.

Надійшла до редакції 6 жовтня 2017 р.